КАЧЕСТВА, КОИТО ТРЯБВА ДА ПРИТЕЖАВА УСПЕШНИЯ ЗЪБОТЕХНИК

Ани Атанасова

Докторант, преподавател, Медицински колеж, Медицински университет – Варна

PERSONAL QUALITIES OF THE SUCCESSFUL DENTAL TECHNICIAN

Ani Atanasova

TRS Dental Technician, Medical College, Medical University of Varna

РЕЗЮМЕ

Когато си подбира персонал, работодателят търси да назначи най-подходящия кандидат за съответното работно място, притежаващ освен нужната пригодност, мотивация, така и необходимите личностни качества. Целта на настоящото проучване е да се изследва мнението на управители на зъботехнически лаборатории, зъботехници и лекари по дентална медицина относно качествата, които трябва да притежава успешният зъботехник. За постигане на целта е проведено анонимно анкетно проучване. Обект на проучване са 250 лица от градовете Варна, Бургас и Добрич, разпределени както следва: 58 управители на зъботехнически лаборатории, 126 зъботехници (наемни работници) и 66 лекари по дентална медицина. Резултатите са обработени с SPSS v. 20. Данните са представени и интерпретирани, като са използвани графичен, вариационен и сравнителен анализ. Установихме, че няма особена разлика в мнението на трите анкетирани групи (управители, зъботехници и дентални лекари) относно качествата, които трябва да притежава всеки зъботехник. Най-важните качества, посочени от респондентите, са: професионални умения и компетенции и личностни качества като отговорност, дисциплинираност и организираност. В заключение можем да обобщим, че успешните зъботехници се открояват като квалифицирани специалисти, които притежават необходимите умения да работят във висококонкурентна среда и да отговарят на предизвикателствата на различните клинични случаи.

Ключови думи: успешен зъботехник, необходими качества, проучване

ABSTRACT

When staff is hired the most suitable person for a job position is sought. This person must not only be highly motivated and have the ability to easily adapt to the new working environment, but also to possess specific personal qualities. The aim of the present research is to investigate the opinion of managers of dental technology laboratories, dental technology specialists (staff) and dental medicine doctors regarding the personal qualities a successful dental technician must possess. An anonymous survey was conducted for this purpose. The subject of the survey were 250 people from Varna, Bourgas and Dobrich divided in the following way: 58 managers of dental technology laboratories, 126 dental technology professionals (staff) and 66 dental medicine doctors. Data was processed with the help of SPSS v. 20 and the results were presented and interpreted using graphical, variational and comparative analysis. It was found that there are no great differences in the opinion of the three groups of respondents about the qualities of the successful dental technician (managers, dental technicians and doctors of dental medicine). The most important qualities mentioned by the respondents are professional skills and competences and personal characteristics such as responsibility, discipline and organizational capabilities. In conclusion, it can be said that the successful dental technicians stand out as qualified specialists who possess the necessary personal and professional qualities to work in highly competitive environment and to meet the challenges of the various clinical cases.

Keywords: successful dental technician, necessary qualities, research

ВЪВЕДЕНИЕ

Денталният екип е функционална структура, съставена от професионално подготвени кадри с точно определени роли, които изпълняват конкретни, допълващи се дейности за постигане на определени и приети от всички цели (5,6,7). Съставът на екипа съответства на нуждите на обществото, развитието на пазара и технологиите, наличните ресурси и законодателството на съответната страна.

Дейността на зъботехника като член на денталния екип, възстановяващ дефектите на зъбните редици, е насочена към производство на услуги чрез изработването от него зъбопротезни конструкции, ортодонтични апарати и шини (2).

Зъботехникът, следвайки указанията на денталния лекар, изпълнява самостоятелно отговорни задачи, свързани с планирането и изработването на зъбопротезни конструкции, ортодонтични апарати, шини и други дейности от зъботехническата практика (3, 4).

За постигане на качество при изработването на всяка изработена зъбопротезна конструкция зъботехникът прилага квалифицирани знания и опит за намиране на оптимално медицинско и техническо решение на всеки индивидуален случай, за което носи персонална отговорност (1).

Целта на настоящото проучване е да се изследва мнението на управители на зъботехнически лаборатории, зъботехници и лекари по дентална медицина относно необходимите качества, които формират профила на успешния зъботехник.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Чрез анонимна анкетна карта са проучени 250 лица от гр. Варна, гр. Бургас и гр. Добрич, разпределени както следва: 58 управители на зъботехнически лаборатории, 126 зъботехници (наемни работници) и 66 лекари по дентална медицина. Резултатите са обработени с SPSS v. 20, като са използвани графичен, вариационен и сравнителен анализ.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Когато си подбира персонал, работодателят търси да назначи най-подходящия кандидат за съответното работно място, притежаващ както нужната пригодност и мотивация, така и необходимите личностни качества. За нас беше интересно да разберем какво мислят по въпроса управителите на лаборатории, наемните зъботехници и денталните лекари, работещи с тях. Про-

учихме мнението на всички респонденти относно качествата, които трябва да притежава успешния зъботехник (Фиг. 1). Общият сбор надхвърля 100%, защото анкетираните са давали повече от един отговор, за да можем да степенуваме важните според тях качества.

Няма особена разлика в мнението на трите анкетирувани групи (управители, зъботехници и дентални лекари) относно качествата, които трябва да притежава всеки успешен зъботехник. На първо място респондентите посочват професионалните умения и компетенции (управители - 96.55%, зъботехници - 100%, дентални лекари - 100%), това е потвърждение, че работа на зъботехника изисква специфични умения и знания. На второ място анкетираните и от трите групи поставят лични качества като отговорност (управители - 98.48%, зъботехници - 93.65%, дентални лекари - 98.28%), дисциплинираност (управители - 91.38%, зъботехници - 87.30%, дентални лекари - 100%) и организираност (управители - 82.76%, зъботехници - 92.86%, дентални лекари - 98.48%). Отговорността и дисциплинираността са изключително важни за всеки зъботехник заради успешното взаимодействие с другите членове на екипа. Крайният продукт трябва да се изработи в срок и да отговаря на нужните изисквания за естетика, функционалност и точност на конструкцията, което осигурява качествени здравни грижи за пациента. Добрата организация на времето е пряко свързана с отделните процеси и технологии в работата на зъботехника. Той трябва да разпредели работата си така, че количеството на изработените конструкции за деня да е оптимално.

Фиг. 1. Качества, които трябва да притежава зъботехникът

Табл. 1. Основни качества, които трябва да притежава успешният зъботехник (според стажа на изследваните групи)

Изследвана група	Стаж	Първо място	Второ място	Трето място	Четвърто място	Пето място
Зъботехници (наемни работници)	< 5 г. (n=51)	Проф. умения и компетенции - 100%	Организираност - 96.10%	Отговорност - 96.10%	Дисциплинираност и мотивация (по 92,20 %)	Екипна работа - 60.80%
	5 – 10 г. (n=33)	Проф. умения и компетенции - 100%	Отговорност - 87.90%	Организираност - 84.80%	Дисциплинираност и мотивация (по 75,70 %)	Лоялност - 45.50%
	> 10 г. (n=42)	Проф. умения и компетенции (100 %)	Отговорност - 97.60%	Организираност и мотивация (по 95,20%)	Дисциплинираност - 90.50%	Екипна работа и лоялност (по 76,20 %)
Управители на СМТЛ	< 5 г. (n=11)	Отговорност и мотивация (по 100 %)	Проф. умения и компетенции - 90.90%	Дисциплинираност и лоялност (по 81,80 %)	Организираност и екипна работа (по 63,60 %)	Комуникативност, желание за проф. развитие, креативност (по 45,50 %)
	5 – 10 г. (n=8)	Проф. умения и компетенции - 100%	Дисциплинираност и лоялност (по 81,80 %)	Организираност - 75.00%	Желание за проф. развитие, екипна работа, лоялност и мотивация (по 62,50 %)	Амбициозност - 50.00%
	> 10 г. (n=39)	Отговорност - 100%	Проф. умения и компетенции и мотивация (по 97,40 %)	Дисциплинираност - 94.80%	Лоялност - 92.30%	Организираност - 89.70%
Лекари по дентална медицина	< 5 г. (n=20)	Дисциплинираност, проф. умения и компетенции, организираност, креативност, отговорност и мотивация (по 100 %)	Амбициозност - 95.00%	Екипна работа и лоялност (85,00 %)	Желание за проф. развитие - 80.00%	Компютърна/техническа грамотност - 70.00%
	5 – 10 г. (n=11)	Дисциплинираност, проф. умения и компетенции, организираност, отговорност, лоялност и екипна работа (по 100 %)	Желание за проф. развитие и креативност - 90.90%	Мотивация - 72.70%	Комуникативност и амбициозност (по 63,60 %)	Компютърна/техническа грамотност - 36.40%
	> 10 г. (n=35)	Дисциплинираност - 100%	Проф. умения и компетенции, организираност, отговорност (по 97,10 %)	Амбициозност, желание за проф. развитие, лоялност, мотивация (по 88,60 %)	Комуникативност и креативност (по 85,70 %)	Екипна работа - 72.30%

С много малко разлика от трите водещи качества се нарежда на четвърто място мотивацията (управители – 93.10%, зъботехници – 88.89%, дентални лекари – 90.91%). Тя е изключително важна, защото оказва положително влияние върху производителността на труда и качеството на изработената продукция. Мотивираният работник се чувства удовлетворен от труда и съпричастен към целите на лабораторията.

В Табл. 1 е представено мнението на анкетирания лица по групи според професионалния стаж за качествата, които трябва да притежава успешният зъботехник.

Установихме, че мнението на зъботехниците (без значение от стажа) не се променя съществено. Всички са единодушни, че професионалните умения и компетенции са най-важни за успешна зъботехническа практика, следвани от организираност, отговорност и дисциплинираност.

Зъботехниците със стаж над 5 г. посочват и лоялност сред първите пет качества, а тези със стаж под 5 г. и над 10 г. включват и възможност за работа в екип като качества, които оформят профила на успешния зъботехник.

При обработката на данните установихме, че в мнението на управителите (със стаж като ръководители до 10 г.) се забелязват незначителни разлики при подреждането на качествата. При тях за пръв път се появяват качества като комуникативност, желание за професионално развитие, амбициозност и лоялност.

Лекарите по дентална медицина са по-критични към зъботехниците, с които работят. Наред с професионалните качества са отредили водещо място на дисциплинираност, което показва, че те държат зъботехникът да спазва стриктно получените инструкции, наложените рамки и срокове в работния процес. При денталните лекари със стаж до 10 и над 10 г. се посочва необходимост от компютърна / техническа грамотност на зъботехниците, а комуникативните умения и креативността са постоянен фактор. В съвременната дентална медицина, включително и зъботехниката, с навлизането на компютърните технологии се изисква специалистите да развиват своите умения и в тази област. Много от процесите се дигитализират и това налага допълнително обучение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Професията на зъботехника е динамично развиваща се и се отличава със сложност и специфичност. Всички респонденти са единодушни, че успешната практика на зъботехника зависи

както от нужните професионални умения и компетенции, така и от определени личностни качества, които да способстват за успешната работа в екип и предоставянето на качествени здравни грижи за пациента.

В съвременната дентална медицина непрекъснато се развиват и внедряват нови методи и технологии за диагностика и лечение, което налага развитието на компютърните умения на зъботехниците, защото в много от процесите конвенционалните методи отстъпват място на дигитализацията. Това спестява не само време, но и разходи за членовете на денталния екип (лекар по дентална медицина, зъботехник, дентален асистент и пациент).

Днес и в бъдеще успешните зъботехници трябва да се развиват, за да бъдат квалифицирани специалисти, които притежават необходимите умения да работят във висококонкурентна среда и да отговарят на предизвикателствата на различните клинични случаи.

ЛИТЕРАТУРА

1. Варнева, М. Учебната практика - основен елемент от практическото обучение на студентите по зъботехника в Медицински колеж – Варна // Сестринско дело, бр. 3-4 МУ-София, ЦМБ, 2011, с. 11-13.
2. Варнева, М., В., Великова. Маркетинг и мениджмънт в зъботехническата практика // Здравна икономика и мениджмънт, година 14, 2014, бр. 1(51), ИК „Стено“, Варна, 2014, с. 33-37.
3. Варнева, М. Комуникация и екипна работа зъболекар – зъботехник // Сестринско дело, №2/2012, МУ-София, ЦМБ, с. 3-5.
4. Кристенсен, Г. Дж. Improving dentist-technician interaction and communication, 7 януари 2009 г.- интервю с В. Napier, съизпълнителен директор. Национална асоциация на денталните лаборатории, JADA, <http://jada.ada.org>, April 2009, tom 140
5. Милев М. М., Симов М. И., Ангелова С. П. Связь между стоматологом и зубным техником в эстетической реставрации. Сборник материалов Международной научно-практической конференции. Чебоксары, 2017. 47-49
6. Милев М. М., Симов М. И., Цветков Н. М. Коммуникационная политика в стоматологической лаборатории. Сборник ма-

териалов Международной научно-практической конференции. Чебоксары, 2017. 53-55

7. Afsharzand Z, Rashedi B, Petropoulos V. Dentist communication with the dental laboratory for prosthodontic treatment using implants. J Prosthodont 2006; 15: 202–207

Адрес за кореспонденция:

*Ани Атанасова
Медицински университет
„Проф. Д-р Параскев Стоянов“ – Варна
Медицински колеж, УС „Зъботехник“
9000, бул. „Цар Освободител“ 84
e-mail: a.ani@mail.bg*